

Kafayı Genç Tutmanın Yolları

Aşağıda okuyacağınız yazı tam 48 yıl önce yayımlanmıştır. Ondan sonra birçok defalar yeniden yayımlanan ve en ilginç makalelerden biri sayılan bu yazı insan yaşadıkça başından geçen serüvenlerden en canlısının öğrenme yaşantısı olduğunu bir kere daha ispat etmektedir.

Mary B. MULLETT

Ünlü bilgin ve telefonun bulucusu Alexander Graham Bell, 75 yaşında iken yakın bir dostu onun hakkında şu sözleri söylemişti: «Dr. Bell'de en hayran olduğum taraf, onun kafaca yarı yaşındaki birçok insanlara oranla çok daha genç kalmış olmasıdır. Zihni melekeler bakımından o adeta Gençlik Çeşmesini keşfetmiştir ve bu sayede devamlı surette uyanık ve canlı kalabilmektedir.»

Çok kabiliyetli ve eğitimin en yüksek derecelerine çıkmış bir zata Dr. Bell'in incelemek ve öğrenmeğe ait düşüncelerini tekrarladım. Söyledikleri düşünceler üzerinde büyük bir ısrar ve önemle durarak şöyle dedi: «Eğer bir kimse bu plânı devamlı surette izlerse, yüksek bir okulda öğreneceğinden çok fazla şey öğrenebilir. Benim şimdiye kadar işittiğim en iyi kural budur, her yaşta ve hayatın değişik yollarındaki bütün insanlar için.»

«Kafanın eğitimi, diyor Dr. Bell, yalnız başkalarının bize verdiği bilgileri hatırlamak değildir. Kafa kendi eğitimini daha iyi bir ölçüde yönetmelidir. Bunu da kendi kendine düşünmeden yapamaz. Akıl ve mantık çerçevesi içinde sonuçları çıkarılamayan bir kafa başkalarıyla kıyaslandığı zaman hiç bir işe yaramaz.

Ben hayatımda insanın kendi kendini yetiştirmesi konusunda çok düşündüm ve bu konuda herkesin uygulayabileceği basit bir kural geliştirdim, siz isterseniz ona «Üçlü Kural» diyebilirsiniz. Bütün kural şu üç küçük kelimeden ibarettir. Gözle! Hatırla! Mukayese et!

Her hakiki eğitimin ilk esas temeli somut gerçeklerin gözlenmesidir. Eğer bu

nu yapmazsanız, elinizde bilgiyi üretebileceğiniz hiç bir malzemeniz olmaz. Gözlediğiniz şeyleri hatırlayınız. Gözlediğiniz şeyleri bildiğiniz başkalarıyla kıyaslayınız; o zaman kendi kendinize çıkaracağınız sonuçları düşünmeğe başladığınızı göreceksiniz. İşte gerçek bilgi bu sonuçlardır ve onlar sizin kendi malunuzdur.

John Burroughs'ı büyük bir tabiat bilgini yapan işte buydu. J. P. Morgan'ı ünlü bir maliyeci ve Napolyonu'u da büyük bir general, Bu bütün eğitimin temelidir. İşin asıl hayret verici tarafı bu şekilde elde edilen eğitimin bir cezanın kefareti değil, büyüklü bir zevk olmasıdır.

Söyle bir misal verelim: Gençlerin o kadar severek okuduğu o dedektif, polis, hikâyelerinin her biri gözlem, hatırlama ve verilerin mukayesesinden ibaret değil midir? Bütün bunlar yapıldıktan sonra sonuç çıkarılıp suçlu bulunmaz mı? Pratik bakımdan hepimiz bu romanları okumaktan müthiş zevk alırız, çünkü onları yavaş yavaş okurken, kendimiz de gözleriz, hatırlarız ve mukayese ederiz, sonunda kendimize göre suçlunun kim olabileceğine dair sonuçlarımızı ortaya atarız.

İşte bilgiyi de aynı şekilde elde edebiliriz, bunu yaparken de şimdiye kadar onda bulamadığımız bir zevk buluruz. Hatta bilgimizi çoğaltmak, yeni bilgiler elde etmek sayesinde dünyanın daha iyi, daha güvenli bir yer olması için katkıda bulunuruz.

Her ne olursa olsun, her halde böylece biz kendimiz de zenginleşmiş, bilmediğimiz ilginç şeyleri görebileceğimiz yeni pencereleri açmış oluruz. Lügat kitabında

bir kelime ararken çok defa onun birden fazla anlamlarını da öğrenmiş olmaz mıyız? Ben her zaman yeni kelimelerle karşılaşırım. Yeni bir veri veya fikirle karşılaştığım zaman da aynı yaşantı başımdan geçer.

Biz hayatta en basit bir eylemde bile bilimin bazı esas prensipleriyle karşılaşırız. Bu basit eylemleri incelemek ve onlardan yeni birşeyler öğrenmek kadar bizi sevindirecek ve ilgilendirecek ne vardır?

Çocuklarla uğraşırken ve onlara birşey öğretmek isterken, esas mesele onlara birşeyler anlatmak değil, onların kendi kendilerine birşeyler bulmalarını teşvik etmektir. Onlara sorular sorunuz ve bırakınız cevaplarını kendi kendilerine bulsunlar. Eğer onların buldukları şey yanlışsa, sakın onlara hatalı olduklarını söylemeyiniz. Başka sorular sorunuz ve bu sorularla onlara yanlışlarını göstermeğe çalışınız, onların ilgisini ve gerçeği daha ileri aşamalarda arama ihtiyacını kamçılıyınız.

Örneğin, diyelim ki siz bir çocuğa nemlilik ve yoğunlaşma'nın ne olduğunu öğretmek istiyorsunuz. Ona insanların ciğerlerinden çıkan küçücük su buhar parçacık-

larının havada bulunduğunu ve bunların belirli koşullarda yoğunlaştığını anlatabilirsiniz. Başka bir deyimle siz ona başka insanların daha önceden varmış oldukları genel sonuçları anlatıyorsunuz ve onun bütün bu yabancı bilgileri belleğinde saklamasını istiyorsunuz.

Şimdi hiç birşey söylemeden camdan büyük bir bardağın içine üflemesini istiyiniz. O birden bire camın üzerindeki buğuyu, nemliliği görecektir. Bunun nereden geldiğini sorunuz. Bir kere de bardağın dışına üflemesini söyleyiniz. Aynı deneyi sıcak ve sonra çok soğuk bir bardakla yaptırınız. Başka yüzeylerde de aynı şeyi tecrübe ettiriniz ve katıyen onun yerine siz düşünmeyiniz. Onun olan biteni gözlemesini sağlayınız, gözlediği değişik şeyleri belleğinde tutması ve bunları birbiriyle kıyaslayarak kendiliğinden bir sonuca varması için onu teşvik ediniz.

Ben insanın kendi kendini yetiştirmesinin ömür boyunca süren bir süreç olduğu kanısındayım. Bu tabii ve kaçınılmaz bir surette insanın kafasını kullanması ve bu basit Üçü Kuralı uygulamasıyla kabildir».

Reader's Digest'ten

YENİ BİR

B
U
L
U
Ş

GELECEĞİN YAZI MAKİNASI

Sağ ve sol el için birbirinden uzak ayrı tuşları olan bu yazı makinesinin geleceğin yazı makinesi olacağı söyleniyor. En büyük özelliği daktilo bayanların yorulmadan ve kamburları çıkmadan çalışabilmesi. Ayrıca parmaklar daha az hareket yapacakları için onunla şimdiki yazı makinelerine oranla daha da hızlı yazmak kabil olacakmış.